

INTELECTUALII ÎNTRE ECHIDISTAN ȘI CIOLAN

Corneliu SOFRONIE

Această temă, mereu actuală și mereu neepuizată, mi-a fost sugerată de directorul editurii Perfect, distinsul profesor universitar Constantin Răduț, un observator atent și profund al vieții sociale, a cărei cum o demonstrează și cartea domniei sale intitulată sugestiv, retoric și totodată dramatic: *De ce?* O întrebare care închide în carapacea ei destinul nedrept al multor generații care au cunoscut sensul lipsit de sens al unui sistem, comunismul, născut doar pentru a dovedi că nu acesta este mersul firesc al devenirii umane, mecanismul conservării și perpetuării speciei. Durata de viață foarte scurtă a acestei orânduiri demonstrează că cei care gândesc în acest fel rolul pe care l-a avut comunismul în istoria omenirii, nu se înșală.

Revenind la titlul articolului, recunosc că sunt mizibesc, că într-o ecuație, de două necunoscute. Mai precis, singurul cuvânt cu adevărat cunoscut din triada intelectual-echidistan -ciolan, îmi este cel din urmă. Știu ce înseamnă ciolan și îi înțeleg și semantica socială, prin care individul este redus la același nivel primar, instinctual, ca și animalul, mai concret ca și câinele. Acum parcă înțeleg mai exact ce a vrut să spun filozoful Thomas Hobbes prin aserțiunea: *Homo homini lupus*. Omul este lup față de el însuși. Dar câinele este doar un derivat al lupului. De aceea, dacă am substitui în sentința dată de Hobbes lupul cu câinele, am obține o aserțiune cu un iz și mai înfiorător: omul este câine față de el însuși. Ziceam mai înfiorător, pentru că, totuși, lupul trăiește în codru, pe când câinele stă alături de tine în casă... Ne-am obișnuit atât de mult cu el, i-am copiat atât de mult obiceiurile (noi îi le-am copiat lui pe cele rele, el ni le-a copiat pe cele bune) încât, în relațiile dintre noi facem adesea confuzii: nu mai ținem care-i omul și care-i câinele... Nu sunt rare cazurile în care lăudăm omeni ca câinelui, comportamentul lui plin de afecțiune și de recunoștință față de stăpân, în timp ce pe un semen de-al nostru nu ezită să îl eticheteze drept javră, jigodie sau un câine de om... Dar oricât de uman ar fi devenit câinele între timp, programul lui genetic are un resort bazat pe automatisme înscrise ancestral în gena caninelor: reacționează foarte violent când cineva

atentează la osul lui. La osul pe care-l roade. Uimirea cea mare, văzând apetența individului contemporan pentru Os, vine din faptul că ADN-ul uman nu se aseamănă cu cel canin, ci mai degrabă cu cel al maimuțelor. Poate că moțtenim de la maimuțe până la identificarea spiritului mimetic și am ajuns, în baza lui, să imităm până la confuzie câinele. Și dacă de la maimuțe ne leagă structura ADN-ului, dobândind simțul imitației, de câine ne leagă Osul. Iar viața, în eleas prin sensul ei natural, ne aduce dovezi și exemple de reciprocitate inimaginabile: există oameni care mănâncă câini (o cacofonie ca un festin!!!), există câini (în fometă și până la ultima limită de rezistență) care mănâncă oameni.

Am tot lungit acest paragraf, cu speranța că voi putea să încropesc o definiție a intelectualului, asociindu-l pe acesta cu conceptul de echidistanță. Echidistanță face de ce? Echidistanță face de cine? Pe cine să luăm drept puncte de reper pentru a putea justifica în plan moral, social, politic, științific eventualele comparații? Ce este, deci, un intelectual? Ce criterii folosim pentru a-l identifica, pentru a-i da o definiție prin care să-l diferențiem, prin care să stabilim relația cu genul proximal. Nu există, decât, eventual, într-un mod convențional, uneori extrem de subiectiv și în orice caz foarte, foarte relativ. Acest fapt a creat confuzii și a dezvoltat vanități și dezumanizante. Domnul Dan Voiculescu este profesor universitar. Este un intelectual? Domnul Dinu Patriciu a fost profesor universitar. Este un intelectual? Domnul Gabriel Liiceanu, și el profesor universitar, este un intelectual? Dacă veți răspunde la ultima întrebare cu da, iar la primele două cu nu, sunt sigur că veți întâmpina serioase dificultăți în a explica logic și (mai ales!) logic de ce anume ați apreciat cele trei nume în felul presupus în exemplul dat. Dacă veți considera că toți cei trei sunt intelectuali, riscați să declanșați o isterie națională (reacții de genul: pe cine, pe sfertodotul la care nu ție nici să vorbească, îl numești tu intelectual?).

Este greu de înțeles și de demonstrat cum anume s-a format și cum se formează clasa intelectualilor la noi în țară. Cert este că unii se autoprocلمă intelectuali, formând o insulă aparte în interiorul spațiului mioritic și se întrețin prin preocupări doar pentru carte, în sens generic, în general rupte de treburile de zi cu zi ale țării. Ei se consideră a reprezenta elita societății. Atacă și de cei care nu sunt admiși

În spațiul populat de membrii elitei (un spațiu, de altfel, închis, oarecum contra legilor naturii speciei umane) nu ezită să invoce o teză absurdă și demonstrată a fi antiștiințifică. Este vorba despre teza dublului cod genetic, promovată de anumite cercuri elitiste. Teza susține existența a două coduri genetice diferite, unul aparținând marilor majorități a populației, un cod, spun susținătorii tezei, defect, celălalt aparținând a numărului lor *creatori de biblioteci*, evident un cod performant în opinia autorilor teoriei. Nu vom face nici o referire, prin comparație, la teoriile rasiste și nici nu vom numi teoria dublului cod genetic periculoasă, ci mai degrabă nefirească. Creatorii de biblioteci sunt indivizii creativi, în general, și în special cei care sunt în stare să așeze o carte proprie pe rafturile bibliotecilor lumii. Pesemne asta înseamnă a fi intelectual în accepția elititelor. A crea. Dar, probabil, că în interiorul acestui cerc există o anumită ierarhie. Căci, nu-i așa, ar trebui să existe o diferență între o carte scrisă de Patapievici sau Liiceanu sau Pleșu și una scrisă de, să zicem, Adrian Năstase sau de Dinel Staicu ori de Jenică Boeriu (ne referim la tezele de doctorat ale ultimilor doi). Sau, spunem noi, între o carte scrisă de Heidegger sau Hegel sau Gabriel Garcia Marquez și una scrisă de Liiceanu, de pildă. Între *Minima moralia* scrisă de Teodor Adorno și *Minima moralia* scrisă de Pleșu (ce ciudată identitate de titluri, pentru un autor care pune enorm la prestigiu de a fi considerat original), chiar dacă autorii români invocă și se consideră a fi la nivelul numelor universale pomenite.

Ca unul care m-am preocupat de studiul codului genetic, pe care l-am abordat, împreună cu Roxana Zubcov, la baza cercetărilor noastre de psihologie cuantică, știu sigur că nu risc, din punct de vedere științific, afirmând că nu există decât un singur cod genetic, cu două catene pe care este înscris alfabetul genetic, baza existenței noastre sociale. Noi demonstrăm în cartea *Psihologia ordinii. Psihologia cuantică* faptul că una dintre catene este răspunsul toare de comportamentul rațional, iar cealaltă de comportamentul irațional. Una dintre catene răspunde de pulsunile vieții, este catena sensului uman, pe ea se află înscrisă informația despre nemurire, despre eternitate, despre zei. Pe cealaltă catenă funcționează instinctul morții, efemeritatea, păcatul, urâtul și este numită catena anti-sensului. Asta este structura fizică a ADN-ului așa cum a fost ea descoperită de

Watson și Crick (îi putem numi, oare, intelectuali?). Ea demonstrează că orice muritor este imperfect. Dar, probabil că adepții dublului cod genetic au o alt variantă. Pesemne ei consideră că omul este monocatenar. Că Observatorul Ultim a repartizat câte o singură catenă la două categorii diferite de oameni. *Creatorii de biblioteci* posedă catena sensului uman, catena nemuririi, a eternității, catena zeilor. Ceilalți ființează prin catena anti-sensului uman, prin catena efemerității, a urâtului, a păcatului, a omului de jos, scuipat de râșni de noroi, cum ar spune Octavian Goga. Că specia îi datorează existența și progresul exclusiv *creatorilor de biblioteci*, ceilalți fiind utili doar pentru a garanta și a asigura ritmul și cantitatea necesară de program demografic.

Astfel devine clar că cei din prima categorie, creatorii de biblioteci, nu mor niciodată. Metaforic este, poate, adevărat. Ei trăiesc prin spiritul lor care garantează înșurubirea *informației de specie*, transmisă prin gen de la o generație la alta. Dar în acest punct intervine relația dintre intelectuali-echidistanți și ciolan. Câți dintre ei sunt interesați numai de spirit? O astfel de preocupare relativ exclusivistă i-ar garanta unui intelectual menținerea echidistanței ei, ca un garant al evoluției speciei. L-ar plasa undeva într-un real situat deasupra lumii reale, model pentru omul de rând și modelând după chipul și asemănarea lui, un chip universal, Lumea. Mă gândesc la Hertha Muller, laureată a premiului Nobel, la un Mircea Cărtărescu, una din propunerile românești pentru premiul Nobel. Sau la Mircea Ivnescu. Sau, poate, la Norman Manea, acolo în exilul lui mustind de o sacră nostalgie. Puini, foarte puini. În rest, din orice unghi am privi lucrurile, găsim doar intelectuali cu două suflete, cum zice Meister Eckhart. Un suflet cu fața spre cer, și un altul cu fața întoarsă spre pământ. Dar intelectualul cu două suflete nu mai este un intelectual pur. Omul cu două suflete, un doctor Jekyll și un mister Hyde, este un om incert. Intelectualul cu două suflete este un intelectual incert. El este un simplu lucrător cu intelectul. El nu mai este preocupat de nemurire, nu mai este preocupat de viitor. Ci doar de clipă, trăind pentru a trăi, ascunzându-se sub carapacea protectoare a iluziei care reprezintă elita. Privind lucrurile din această perspectivă, e ușor de constatat că avem prea puini intelectuali adevărați, ceea ce înseamnă că avem din ce în ce mai puține modele, pesimistă concluzie, din ce

în ce mai pu în viitor. Din această cauz Modelul Lumii nu mai este Spiritul, ci Instinctul. Nu mai este Balzac sau Einstein sau Mozart. Ci Mutu sau B nel Nicoli sau Gigi Becali. Lucr tori cu intelectul avem mul i. Prea mul i, pentru a fi nevoie s -i mai numim. Îi vedem pe la televizor, pe la Cotroceni, pe la Palatul Victoria sau chiar printre oamenii de afaceri. Ei au într-un buzunar o carte, iar în cel lalt un ciolan. E semnul lor distinctiv. Un lucr tor cu intelectul, foarte contestat pentru apetitul s u pentru ciolan este Adrian P unescu. Este numit poetul de curte al familiei Ceau escu (i Velasquez a fost pictor de curte, e drept la curte de regi). Dar în opera lui P unescu (o oper din care, totu i, viitorul va retine destule pagini) exist un vers dintr-o poezie dedicat geniului tutelar al neamului românesc: Mihai Eminescu. Versul spune a a: *dac Unu i cu Unu, nu mai vor s fac Doi/Este fiindc Eminescu nu mai este printre noi.* Unu i cu Unu fac Doi numai dac exist Spirit. Modelul, geniul garanteaz ordinea, frumuse ea inegalabil a ordinii. Absen a Spiritului, a geniului provoac tulburarea, haosul... Tr im în plin haos. Asta se întâmpl atunci când avem prea pu ini intelectuali i prea mul i lucr tori cu intelectul... Asta se întâmpl când echidistan a, în loc s se hr neasc cu principii, se hr ne te cu ciolane... Ast zi d m cu pl cere un Goethe pe ghetete, un Heine pe haine, un Cioran pe un ciolan...